

Sağlıklı fide temini amacıyla yastıklara 2 kg fosforlu gübre veya 2-3 kg 20-20-0 kompoze gübre verilir. Tohum ekiminden sonra kapak materyali hazırlanır. Kapak için; üçte-bir oranında iyice yanmış ve elenmiş çiftlik gübresi ile üçte-iki oranında kum ve toprak karıştırılır. İstenirse kapak için 2:1 oranında yanmış ve elenmiş çiftlik gübresi, 2:1 oranında mil karışımı da kullanılabilir. Çiftlik gübresinin fazla olması nemin korunması bakımından da yararlıdır. Bu nedenle çiftlik gübresi sulama sıklığını da azaltır. Yetiştiricilikte çok sık yapılan sulama mantari hastalıklara yol açabilir. Ayrıca, çiftlik gübresi kullanımı tohumların düzenli çimlenmesini de sağlar. Belirtilen ölçülerdeki bir yastık için 80-100 gram tohum yeterlidir. Tohumlar açılan çizilere ekilirler. Üzerleri harç materyali ile kapatılır. Baskı tahtası ile sıkıştırılarak, tohumun toprakla teması sağlanır.

Sıra arası mesafelerin belirlenmesinde bazı konulara dikkat edilmelidir. Örneğin; büyük fide ile dikim yapılacaksa sıra arası mesafe artırılır. Kuruya dikim yapılacaksa fidenin pişkinleşmesi istenir ve fide yastıklarda uzun süre bekletilir. Böyle durumlarda sıra arası mesafenin artırılması gerekir. Her sırada ortalama 100-120 bitki olması arzulanır. Sayı, tür ve ekim sıklığına göre belirlenir. Kapak materyali örtüldükten sonra tavalar iyice sulanır. Üzeri 0.30 mm kalığında şeffaf polietilen ile örtülür. Örtü malzemesinin U.V katkılı olması örtünün ömrünü artırır ve maliyeti azaltır.

Çimlenme tamamlanıncaya kadar yastıklar açılmaz. Tohumlar çimlenip, toprak yüzeyine çıkınca sık ekim yapılmışsa seyreltme yapılır. Seyreltme işleminden sonra yastıklardaki yabancı otlar temizlenir. Sıra araları işlenerek bitki kök bölgesi havalandırılır. Fideler sökülünceye kadar düzenli sulama yapılır.

Yastıklardaki fidelerin sağlıklı ve iyi gelişebilmesi için açık ve güneşli havalarda etekler açılarak, havalandırılır. Şubat ayının ortasında ekilen tohumlar nisan ayı ortalarında dikim büyüklüğüne ulaşırlar. Dikim büyüklüğüne gelen fideler sökülmeden bir gün önce bol su ile sulanmalıdır. Bu sulama, söküm sırasında kökte meydana gelebilecek hasarları azaltır. Normal şartlarda tohum ekiminden 45-50 gün sonra fideler dikim büyüklüğüne ulaşırlar.

Sağlıklı ve yüksek verim elde edebilmek için fidelerde aranılan özellikler;

- Fide diri olmalı,
- Kuru maddece zengin olmalı,
- Fazla genç veya fazla yaşlı olmamalı,
- Fideler çok fazla boylanmamalı,
- Kalın ve kuvvetli olmalı,

Bazı türlerde kendine özgü mumsu tabaka ve renkler oluşmalı,

Kök sistemi sağlam ve tam olmalı, mümkünse üzerinde bir miktar toprak bulunmalı,

Fidelerin tümü aynı büyüklükte ve gelişme döneminde olmalıdır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI

(**GAP: Good Agricultural Practices**)

Çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ile sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılan tarımsal üretim modeline iyi tarım denir.

*Unutmayınız ki,
İyi Tarım Ürünü Sertifikası
Ürününüzün markası
Olacaktır.*

T.C. TEKİRDAĞ VALİLİĞİ İL TARIM MÜDÜRLÜĞÜ

ÇİFTÇİ EĞİTİM VE YAYIM ŞUBESİ

Yayım No: 2010/1

FİDE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Sebzelerde Fide Üretimi

Dünya sebze üretiminde ilk sıralarda yer alan ülkemizin ekonomisinde sebze üretimi büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde yetiştiriciliği yapılan sebzeleri serin ve sıcak iklim sebzeleri olarak gruplandırabiliriz. Bu sebzelerin bazıları tohum ekimi ile yetiştirilirken bazıları da fide ile yetiştirilip üretilir. Soğuğa ve sıcaklığa dayanıklılıklarına göre birbirlerinden oldukça farklı özellikler taşıyan sebzelerden; soğan, fasulye, bakla, hıyar, kavun, karpuz, turp gibi bazı türler ancak iklim koşulları elverişli olduğu anda direk tohum ekimi ile yetiştirilir. Havuç, maydanoz, ıspanak ve bezelye gibi özellikle soğuk ve sıcağa karşı hassas olmayan sebzelerin tohumları direk olarak tarlaya ekilir. Bununla birlikte domates, biber, patlıcan, pırasa, lahana, karnabahar, kereviz gibi sebzeler ise fide ile üretimi yapılır. Marul, soğan, lahana gibi sebzeler, yarı soğuklardan hoşlanır, dikimi serin zamanlarda yapılabilir. Dikim zamanı bitkinin durumuna, toprağın durumuna, hava şartlarına göre ayarlanmalıdır.

Sebze ekimi veya dikimi, bölgesel iklim şartlarına bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Sebzelerin gelişebilecekleri mevsimlerde ekimlerinin yapılması verimi artırıcı en önemli unsurdur. Zamanında ekim veya dikim yapılması son derece önemlidir. Sıcak iklim sebzeleri, son derece narın bitkilerdir. Soğuk havalarda özellikle don olaylarından büyük zarar görürler. Sıcak iklim sebzelerinin optimum 25–30°C, maksimum 35–36°C ve minimum 9–10°C sıcaklıklarda gelişme gösterdiği belirlenmiştir. Domates, patlıcan, biber, tatlı patates sıcak mevsimlerde büyür bu nedenle sıcak topraklara dikilmelidirler. Narın olanlar en ufak dondan hemen etkilenir ve bazıları ölür. Serin iklim sebzeleri, hafif donlara dayanıklıdır. Bu bitkiler hem çok sıcaklara hem de çok soğuklara karşı aşırı duyarlıdır. Sıcak iklimde uzun süre canlı kalamazlar, kavrulurlar. Çok soğuklarda ise don olayları görülür. Bu bitkiler ilkbaharda ve sonbaharda ekilebilir ve hasatları da kış aylarında yapılabilir.

Ekim zamanlarını tam olarak belirlenmesi verimli ürün alınması açısından oldukça önemlidir.

Sebzeler

Serin İklim Sebzeleri

Çok Dayanıklı

Enginar
Karalahana
Kuşkonmaz
Turp
Soğan
Hardal
Ispanak
Şalgam

Dayanıklı

Havuç
Ş. Pancarı
Karnabahar
Kereviz
Marul
Patates
Pırasa

Sıcak İklim Sebzeleri

Narin

Bamya
Tatlı mısır

Hassas

Hıyar
Patlıcan
Kavun
Karpuz
Biber
Kabak
Tatlı patates

Sebze fidelerinin yetiştirildiği özel yerlere yastık denir. Yastıklar ısıtma şekillerine göre ikiye

Yastıklara tohum ekebilmek için harç sıcaklığının 20–30 °C aralığında olması gereklidir. Sebzelerin çimlenme sıcaklıkları türlere, hatta çeşitlerine göre farklılık göstermektedir. Sebze türlerine göre tohumlar 7–15 gün içinde çimlenirler. Fidelerin iyi bir gelişme gösterebilmeleri için tohum ekiminden itibaren çok dikkatli davranmalı ve özen gösterilmelidir. Tohum, sebzeciliğin en önemli unsurlarından bir tanesidir. Tercih edilecek tohumun yöreye, yetiştirme mevsimine, yetiştirme şartlarına, pazarın talebine uygun olması ilk koşuldur. Ayrıca soğuğa, sıcaklığa, hastalıklara karşı dayanıklılığı, verim düzeyi ve gelişme süresi de son derece önemlidir.

Besi dokusu yeterli olan tohumlar, uygun şartlarda en kısa süre içinde çimlenerek toprak yüzeyine çıkar ve süratle fide haline dönüşür. Bu sebeple tohum paketinde bulunan tüm tohumların sağlıklı tohumlar olması arzu edilir. Normal bir tohumun aktif hale geçebilmesi için gerekli olan faktörler: tohumun çimlenme olgunluğu, yeterli miktarda su, ısı ve oksijendir. Bir bitkiden elde edilen tohumun çimlenebilmesi için belirli bir dinlenme ve olgunlaşma süresine ihtiyaç vardır. Bu süre bitkilerin cinsine göre değişir. Tohumun çimlenebilmesi için ikinci önemli faktör nem(su)'dir.

Tohumun içeriğinde bulunan su yeterli değildir. Bu sebeple tohumlar ekimden önce ıslatılırlar. Bu çimlenmeyi hızlandırır. Ancak aşırı sulamadan da kaçınılmalıdır. Çimlenmede önemli bir diğer unsur da sıcaklıktır. Belirli bir derecenin altında çimlenme mümkün değildir. Genel olarak 20–25°C arasındaki ortam sıcaklığı çimlenme için optimum sınırlardır. Ekilen tohumun kalitesi, elde edilecek ürünün kalitesini direkt olarak etkilemektedir. İyi ve kaliteli bir tohum verimi %15–20 oranında artırabilmektedir.

Ülkemizde genellikle yazlık sebzelerden domates, biber ve patlıcan fide ile yetiştirilmektedir. Bu sebzelerin fidelerini yetiştirmek amacıyla fide yetiştirme yerleri Ekim-Kasım aylarında işlenerek, askıya alınır. Ocak ayının sonunda veya Şubat ayı içinde bu yerler freze yardımıyla işlenir, 120 cm genişliğinde yastık denilen fide yetiştirme yerleri hazırlanır. Sebze türlerine göre yastıklarda 8–15 cm sıra arası mesafede ve 1–2 cm derinliğinde çiziler açılır. Bu çizilere tohumlar sıravari olarak ekilirler.

Fidelerin gelişme döneminde suni gübre ile yastıklara besin maddesi takviyesi de yapılır. 25 metre boyunda ve 120 cm genişliğindeki fide yetiştirme yastıklarından yaklaşık 15-20 bin fide elde edilir.